

Tercius

Tractatus

sic de alijs. ergo nulli substantie est aliquid contrarium. Alio modo probatur. quia subiecto contrarium nihil est contrarium primo philosophorum. sed substantia est subiectum contrarium. igitur. Maior patet. quia aliquid sit in alio subiecto. Sed minor probatur per vltimam proprietatem substantie. vbi dicitur quod substantia per sui mutationem est susceptibilis contrarium. Et per tertio sic probatur illud quod non est in subiecto non habet contrarium. Maior probatur per differentiam contrarium. s; minor pars per primam proprietatem

Arguitur Quicquid est susceptibile contrarium substantiam est habere contrarium. s; substantia est susceptibilis contrarium. ut dicitur quarta proprietate. ergo nata est habere contrarium. Dicendum quod vna substantia non dicitur alteri. ut fortis dicitur bos non dicitur. sicut album contrariatur nigro. s; substantia est bene susceptibilis contrarium in se. quia vna substantia est aliquid albo aliquid nigro. et sic in se habet contrarium. Et aliud est dicere habere contrarium et esse subiectum contrarium. quia habere contrarium est esse alterum extremum contrarium. sed esse subiectum contrarium est in se suscipere successiue contra. Et quando dicitur fortis et plures inimici sunt substantie et tamen dicitur substantie aliquid est contrarium. Quod dicitur contrariatur dicitur bos sili. non in dicitur formaliter de quo loquitur proprietate

Arguitur Ignis et aqua sunt substantie. et tamen ignis contrariatur aque dicitur formaliter. Secunda pars aliter patet. quia ignis est calidus et siccus. et aqua est frigida et humida. modo caliditas et siccus contrariatur frigidi et humiditati. Dicendum quod ignis et aqua contrariatur per accidens gratia suarum qualitatium. non tamen per suas substantias. quia substantia siue essentia ignis nunquam contrariatur subeque

Arguitur In vnoquoque genere est vna prima contrarietas. ut dicitur primo philosophorum. sed substantia est genus. ergo sibi est aliquid contrarium. Preterea prima principia rerum naturalium sunt contraria. quia priuatio contrariatur forme. et sunt substantie. ergo substantie est aliquid contrarium. Dicendum quod proprietates capit dupliciter. vno modo communiter prout extendit se ad oppositionem habitus et priuationis. et ad oppositam duarum differentiarum diuidentium vnum genus. et sic in vnoquoque genere est vna prima contrarietas. Alio modo capitur proprie pro repugnancia duarum formarum actiuarum et passiuarum succedentium sibi in vicem in eodem subiecto. et sic substantie nihil est contrarium. Etiam ad secundum dicendum est quod proprie prima principia non sunt substantie capiendos substantia per substantia. ut dicitur de diuisa et in materia differentia. s; solum reductiue sicut in predicamento substantie

Arguitur Tota differentia contrarium conuenit differentiis oppositis. sicut animato et inanimato. ergo contrariatur. Antecedens probatur. quia sunt posite sub eodem genere. Dicendum quod in eis deficit tertia particula. quia eadem susceptibili vicissim non insunt. nam si per nomen eadem demonstrat esse completum in actu. s; differentie posite sic eadem insunt.

Arguitur Vbi cumque est motus ibi est contrarietas proprie dicta. sed in substantia est motus. ergo contrarietas. Maior patet. quia omnis motus est de contrario in contrarium. Minor probatur quia generaliter

et corruptio sunt motus. et sicut in predicamento substantie. Dicendum quod motus capit dupliciter. vno modo generaliter pro exitu de termino in terminum. sicut sit successiue sicut instantaneus. et sic generatio et corruptio sunt motus. Alio modo capit specialiter pro exitu successiue. et sic dicitur philosophus quanto philosophorum quod in substantia non est motus. Et dicitur eadem quod contrarietas capit dupliciter. vno modo proprie. alio modo generaliter. ut dicitur est. sed ad motum sufficit contrarietas contra dicitur maxime quando motus est in proprie dicitur.

Arguitur Quicquid contrahitur a suo contrario corrumpitur. sed substantia corrumpitur per a suo contrario corrumpitur. s; dicitur. Dicendum quod quicquid corrumpitur a suo contrario corrumpitur capiendos contrarietatem generaliter pro quacumque repugnancia habitus et priuationis. sed capiendos contrarietates proprie s; per repugnancia duarum formarum actiuarum et passiuarum. ut patuit. sic maior est falsa. Pro quo notandum quod multis modis potest aliquid corrumpi. Primo modo per absentiam sue cause. ut lumen in aere corrumpitur per absentiam solis. Secundo per corruptionem sui subiecti. ut albedo patiens corrumpitur si se partes corrumpat. Tertio aliquid corrumpitur et consequitur ad corruptionem alteri. et sic substantia corrumpitur ad corruptionem accidentis. Quarto modo aliquid corrumpitur principaliter per se primo a suo contrario ut calidum aget in frigidum corrumpit ipsum. et sic non corrumpitur substantia. Et cum replicat. substantia per se generaliter per se corrumpitur. Tenet prima. quod ille mutatores abeteri minatur ad substantiam. Dicendum quod substantia per se generaliter intelligitur dupliciter. vno modo sic quod nulla priuatio requiritur dispositio ad introductionem alicuius forme substantialis. et sic est fallum. Alio modo sic. quod priuatio de spoliatioe facta forma substantialis per se terminus generatiois. et sic est verum.

Arguitur Quicquid reperitur in effectibus hoc etiam reperitur in causis. sed ista dicitur est in effectibus substantiarum. s; accidens. ergo etiam reperitur in substantiis. Dicendum ad maiore quod quicquid perfectionis et dignitatis est in effectibus. hoc etiam reperitur in causis vel virtualiter vel formaliter. sed non oportet quod quicquid est in effectibus formaliter quod hoc sit in causis formaliter. unde in substantia dicitur quod perducit contrarios effectus. Vel dicendum quod quicquid reperitur in effectu vniuerso alicuius cause. hoc reperitur in causa. sed non quicquid reperitur in effectu equoco profuit in ea equoco. sicut in sili sol calefacit. et tunc non est formaliter calidus.

Arguitur Item substantia non suscipit magis neque minus. Non enim dico quod vna substantia non magis substantia quam alia. sed dico quod vnaqueque substantia per se esse suum non intenditur neque remittitur. ut album quandoque est magis album et quandoque minus album. Sortes vero non est magis homo in vno tempore quam alio tempore. nec magis homo quam plato

Arguitur Hic ponit quintam proprietatem subiectens. quod substantia non suscipit magis neque minus. Tres de predicamento substantie non potest intendi vel remitti in suo proprio esse. Et ratio ordinis illius proprietatis ad immediate dicitur est. quod ea est ante effectum. s; quarta proprietate est ea quinta. ergo quarta precedit quinta. Minor patet. quia habere prius